

Горбачовљеве добре намере на аутопуту за катастрофу

Пише: Бранко Милановић
недеља, 04 септембар 2022 13:56

Да је Бог био благонаклон према Михаилу Горбачову, дозволио би му да умре пре 24. фебруара 2022. године, чиме би га поштедео сведочења бесмисленом разарању свега онога за шта се заузимао, а можда чак и освртања на то како, понекад, доношење одлуке да се не употреби сила касније може проузроковати још веће уништење. Да је Михаил Горбачов одржао Совјетски Савез (можда без балтичких држава), и користио се силом онако како је то радио Денг Сјаопинг, данас можда не бисмо били посматрачи бесмисленог, крвавог рата, који је већ однео десетине, ако не и стотине хиљада живота и који, у најгорем случају, може да се суноврати у нуклеарни холокауст. Чак и најхуманији међу политичарима морају, нажалост, да се баве том рачуницом у којој су људски животи само бројке.

Када посматрамо Горбачова као државника, морамо га строго оценити: као једног од најневероватније неуспешних у историји

Горбачовљеве добре намере на аутопуту за катастрофу

Пише: Бранко Милановић
недеља, 04 септембар 2022 13:56

Горбачов је то отворено одбијао. Можда је отворено истицање таквог става било грешка: од Бакуа до Вашингтона више га нико није схватао озбиљно, без обзира на то што је иза себе имао највећи нуклеарни арсенал и другу највећу војску на свету, као и стотине хиљада припадника полиције и безбедносних снага, и што је као генерални секретар монополистичке партије располагао непоколебљивом оданошћу свих двадесет милиона њених чланова.

Када посматрамо Горбачова као државника, морамо га строго оценити: као једног од најневероватније неуспешних у историји. Са аспекта људскости, међутим, морамо бити много блажи према њему: омогућио је слободу милионима људи; не само да се залагао за принципе ненасиља већ их је и примењивао у унутрашњој и спољној политици, и добровољно је напустио свој кабинет иако није био присиљен на то, само зато што није хтео да се бори и доводи туђе животе у опасност како би задржао свој положај. Али управо ова доброта, и надасве антиполитичност, дали су прилику многим који су били гори од њега да заузму његово место.

Сахрана Михаила Горбачова 3. септембра 2022.

Није био кадар за вођење компликоване, историјом бремените, мултинационалне и огромне империје као што је Совјетски Савез. Држава је била додатно „оптерећена“ својим невољним сателитима, ратом у Авганистану у коме није било могуће однети победу, трком у наоружању против далеко моћнијег супарника, и наоко стагнантом привредом. Ситуација која је затекла Горбачова по доласку на власт није била нимало једноставна. Без обзира на то, била је то ситуација са којом се могло изаћи на крај, што потврђује и сама чињеница да нико није предвидео стрмоглави пад Совјетског Савеза на пољу економије, војске и политике. У покушају да поправи ситуацију, Горбачов их ју је учинио катастрофалном.

Имајући у виду то колико је Горбачов био невешт у руковању централном економијом и политиком, како је могуће да ови недостаци нису били очигледни много раније док се успињао уз лествицу моћи?

У ретроспективи, можда из (заслуженог) поштовања према Горбачову, многи су покушали да оправдају прелазак у хаос „нереформљивог“ система, коме је све то било предодређено. Улога Горбачова, човека, на том пољу историје скоро да не постоји. То, међутим, није тачно. Способнији владар, бистрији политичар, немилосрднији човек, другачије би пришао тој ситуацији и тиме можда спречио катастрофу.

Како се десио Горбачов?

Најзагонетнији део ове приче је његов успон до моћи. Не говорим ово у некаквом завереничком смислу, пошто завере очевидно није било. Оно што би морало да збуни сваког ко разматра ово питање јесте следеће: имајући у виду то колико је Горбачов био невешт у руковању централном економијом и политиком, како је могуће да ови недостаци нису били очигледни много раније док се успињао уз лествицу моћи? Зар нико у Ставропољу није то приметио? Штавише, узимајући у обзир његову спремност да се одрекне бирократа који су га довели до положаја моћи и са којима је сарађивао већ неколико деценија, како то да нису успели да виде лампице упозорења које су светлеле иза тог топлот осмеха? Како то да Андропов, дакле неко ко није исијавао наглашеним смислом за хуманост нити је по опису свог посла могао лако да буде преварен, није видео Горбачовљеве слабости, које, када ступе у дејство, могу довести до краха Царства?

Горбачовљеве добре намере на аутопуту за катастрофу

Пише: Бранко Милановић
недеља, 04 септембар 2022 13:56

Са сахране Михаила Горбачова 3. септембра 2022.

Стаљин никада није могао да замисли да ће неко попут Хрушчова (кога је третирао као не претерано бистрог простака) да га наследи; нити је Хрушчов могао да замисли да ће „Лепи Леонид“ да организује интерни пуч у којем ће га свргнути; Андропов је погрешно проценио Горбачова, који је потом потценио Јељцина. Јељцин је одабрао Путина да одради конкретан посао, али је добио нешто сасвим другачије. Мала је вероватноћа да и сам Путин неће начинити исту грешку

Мислим да на ова питања никада неће бити доброг одговора, нарочито због тога што Горбачов није прикривао своје ставове нити се претварао да је био различита особа од

Горбачовљеве добре намере на аутопуту за катастрофу

Пише: Бранко Милановић
недеља, 04 септембар 2022 13:56

онога што заправо јесте. Једини начин на који се може разумети како је моћна бирократија дозволила истој особи која ће је уништити да доспе до положаја моћи управо у тој бирократији, јесте веровање да су се Горбачовљеви погледи с временом мењали. Треба веровати да су његови погледи у време када је почео да реформише систем били у домену прихватљивог реформизма, који је чак и Андропов одобравао, али да су се са сваким следећим кораком тих реформи, ти погледи развијали у правцу све веће слободе, тако да је на крају председавао партијом која је била амалгам некомпатибилних фракција и праваца, од чврстих КГБ-оваца (Крјучков), антиреформиста (Лигачев), црвених директора (Черномирдин), корумпираних лопова (многи предводници Комсомола), технократа (Гајдара), до социјалдемократа (Рој и Жорес Медведев).

Можемо ли да извучемо неке закључке? Што се тиче политике, потребан би нам био неко Макијавелијевог калибра да нам опише шта се и зашто десило. Али у руској наследној политици, поука се чини јаснијом: Стаљин никада није могао да замисли да ће неко попут Хрушчова (кога је третирао као не претерано бистрог простака) да га наследи; нити је Хрушчов могао да замисли да ће „Лепи Леонид“ да организује интерни пуч у којем ће га свргнути; Андропов је погрешно проценио Горбачова, који је потом потценио Јељцина. Јељцин је одабрао Путина да одради конкретан посао, али је добио нешто сасвим другачије. Мала је вероватноћа да и сам Путин неће начинити исту грешку.

[\(PTC\)](#)